

súlyosan megszegte, azaz nem a műsorszolgáltatás törvényes elveinek és szabályainak megfelelően szolgáltatva a műsorát. A súlyos törvényszegést pedig leginkább a szankciók közül az írásbeli figyelmeztetés jelzi.

2004 első felében az ORTT közszolgálati televíziót is sújtott ilyen szankcióval, ennek azonban önmagában semmilyen jogi következménye nincsen azon kívül, hogy jelzi, a Testület az elkövetett törvénysértést különösen elítélendőnek tartja. Az idén meghozott mindkét ilyen határozat a Legfelsőbb Bíróságnak a Testületet új eljárásra kötelező ítélete végrehajtásaként született, és már maguk a jogerősen hatályon kívül helyezett, még 2000-ben született döntések tartalmazzák ezt a szankciót a hírműsor-támogatási tilalom és egyéb támogatási előírások megszegése miatt. A hatályon kívül helyezés és új eljárásra kötelezés nem az írásbeli figyelmeztetéssel függött össze, az emellett kiszabott pénzbírság összegének alapos indokolását kifogásolta a bíróság.

A kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezések betartatása

A Testület szankcionáló határozatainak markáns csoportját jelentik a médiatörvény ún. klasszifikációs szabályainak megszegése

miatt a műsorszolgáltatókkal szemben hozott döntések. A törvény szigorú előírásai és az Rttv. 5/F.§-ában kapott felhatalmazás alapján született ORTT állásfoglalás jelentik a kategóriába sorolás tartalmi előírásait, és az ennek alapján hozott következetes jogalkalmazói döntések eredményeként lassan elmozdulás tapasztalható: a műsorszolgáltatásban inkább a késő esti órákra korlátozódnak az erőszakos, brutális jelenetektől hemzseggő filmek, és ezek műsorelőzetesei is egyre kevésbé kerülnek képernyőre kora délutánonként. Bár a műsorszámok minősítésére vonatkozó klasszifikációs testületi állásfoglalást meghozatalakor, 2002-ben a műsorszolgáltatók egy része szubjektív elemei miatt bírálta, az eltelt idő alatt nemcsak a médiahatóság hozott következetes döntéseket, azonosan ítélve meg a különböző műsorszolgáltatásokban tapasztalt törvényszegéseket, de az esetek nyolcvan százalékában a bíróság is osztotta a Testület álláspontját, és törvénysértőnek tartotta a szankcionált televíziók műsorszolgáltatását.

Ami büntetlenül maradt

A műsorszolgáltatók egy-egy különösen konfliktusos műsora időnként komoly tiltakozási hullámot indít el, s nézők, szak-

mai szervezetek és közéleti szereplők egyaránt az ORTT-től várnak lépéseket, olykor egyenesen a kifogásolt műsor betiltását követelve. Az idén az Anyacsavar című műsor volt a kritika legfőbb tárgya, aminek kapcsán a beadványokat tevők a műsor sugárzásának megtiltását várták el a Testülettől.

Az ORTT azonban ilyen döntést nem tudott hozni, mert – a beadványozók véleményével ellentétben – többségi álláspontja szerint a médiatörvény nem hatalmazza fel a Testületet általános alkotmányvédő, emberijog-védő feladatra – konkrét esetekben. Hatásköre csak arra terjed ki, amit a rádiózásról és a televíziózásról szóló törvény tételes szabályai tartalmaznak, így az emberi méltóság sérelmét is csak a médiatörvény keretei között vizsgálhatja. Az alkotmányos rend védelme bár minden állami szerv kötelezettsége, ennek megsértését csak az arra hivatott szerv állapíthatja meg.

OROSZ-VÁRKONYI RÉKA, VARGA ANDRÁS

A Matáv Rt. referencia összekapcsolási ajánlata az új szabályozás tükrében

A jogszabályi környezet változása

Az Elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) a törvényben meghatározott kivételektől eltekintve 2004. január 1-jén lépett hatályba. A hírközlésről szóló korábbi, 2001. évi XL. törvényt (továbbiakban: Hkt.) felváltó új jogszabály céljaként a jogfolytonosság biztosításán túl a korábbi koncessziós rendszerből a törvény hatálybalépésére már teljesen kialakult verseny piac elvárásainak való megfelelés, továbbá az Európai Unió szabályozási koncepciójával történő harmonizáció is megjelentek. Példaként említhetjük, hogy az új uniós sza-

bályozásban jelentősen változtak az érintett piacok meghatározásának szabályai, a jelentős piaci erővel rendelkező (a továbbiakban: JPE) szolgáltatók azonosítási feltételei, továbbá a JPE szolgáltatók kötelezettségei. A Hkt. által alkalmazott, normatív regulációban meghatározott 4 helyett az Európai Bizottság már 18 érintett piacot határozott meg, ezek közül hatot az elektronikus hírközlési szolgáltatások kiskereskedelmi, tizenkettőt pedig a nagykereskedelmi piaci szegmensein. A JPE szolgáltatóként való azonosítás kritériumaként a korábbi, a Hkt.-ban is alkalmazott 25% körüli piaci részesedés helyett – az új uniós szabályozáshoz igazodva – a versenyszabályok szerinti gazdasági erőfölény fogalmához közelítő szabályozást alkalmaz az Eht.

De ne szaladjunk előre, hiszen az új szabályozás szerinti piacmeghatározás, majd az érintett piacokon a JPE szolgáltatók azonosítása, e szolgáltatókra kötelezettségek kirovása jelenleg talán a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsának (továbbiakban: Tanács) legnagyobb feladatát jelenti.

A jelen ismertető célja ezzel szemben a Matáv Rt. által a törvény erejénél fogva a Tanácshoz benyújtott, a jogszabályi változásokat követő új referencia összekapcsolási ajánlat novumainak összefoglalása.

A Hírközlési Döntőbizottság a Matáv Rt.-t még a Hkt. hatálya alatt, 2003. november 6-án kelt határozataival jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosította a távbeszélő szolgáltatási, továbbá a bérelt

A szerzők a Matáv Rt. munkatársai.

vonali szolgáltatási piacon. Annak érdekében, hogy a már említett jogfolytonosság elve érvényesülésre kerüljön, a jogalkotó az Eht. 172. §-ban úgy rendelkezett, hogy az új Európai Unió szabályozás szerinti JPE azonosítás időpontjáig is rendelkeznie kell a jelentős piaci erővel bíró szolgáltatóknak referenciali ajánlatokkal.

A JPE szolgáltatók referencia összekapcsolási ajánlatai a piac többi szereplője számára a kiszámíthatóságot, egyenlő elbánást garantálják, hiszen a referencia ajánlat a JPE szolgáltató által kötelezően közzétett, megajánlott hálózati szolgáltatásokat, illetőleg azok jogi, műszaki, pénzügyi feltételeit részletező ajánlatot jelenti (Eht. 188. § 97.). Ennek megfelelően a Matáv Rt. az új jogszabályi környezetben törvény erejénél fogva köteles volt az Eht. feltételeit kielégítő referencia összekapcsolási ajánlat benyújtására.

A Matáv Rt. referencia összekapcsolási ajánlatát az Eht. 172. § alapján 2004. január 15-én jóváhagyás céljából a Tanácshoz benyújtotta. A beadvány az irányadó jogszabályoknak megfelelően a korábbi szabályozás szerint összeállított, és a beadáskor hatályos referenciaajánlat módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt változatából, a referenciaajánlatban módosított részek korrektúrával ellátott változatából, a költségmodellből és a költségmodellhez kapcsolódó adatokból, továbbá az összekapcsolási mintaszerződésből, valamint a szerződéskötés kezdeményezésére, a szükséges adatközlésre vonatkozó adatlapból állt.

A Tanács az Eht. 45. § (1) bekezdés f) pontja szerint „jóváhagyja a referenciaajánlatot, megállapítja annak tartalmát, módosítja a korábban elfogadott referenciaajánlat tartalmát”. Az Eht. 59. § (1) bekezdése szerint „a Tanács a kötelezett szolgáltató által jóváhagyásra benyújtott referenciaajánlat-tervezetet megvizsgálja, hogy az megfelel-e az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályokban foglaltaknak.” A Tanács, miután megvizsgálta a Matáv Rt. benyújtott tervezetét, azt 2004. február 18-án kelt, DH-380-1/2004. számú határozatában nem hagyta jóvá. A Matáv Rt. eleget téve a Tanács határozatában előírtaknak és a Tanács iránymutatásainak, 2004. március 8-án új tervezetet nyújtott be a Tanácshoz jóváhagyásra.

A megismételt benyújtást követően lépett hatályba a 4/2004. (III. 24.) IHM rendelet a távbeszélő-szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező távközlési szolgáltató által nyújtott távbeszélő-szolgáltatás díjairól, valamint az egyetemes távközlési szolgáltatással kapcsolatos díjsomagokról szóló 3/2002. (I. 21.) MeHVM rendelet, valamint az elektronikus hírközlési szolgáltatások költségszámítására vonatkozó szabályokról szóló 18/

2003. (XII. 27.) IHM rendelet módosításáról. Az IHM rendelet módosította a tölke-költségszorzó-értéket, amire tekintettel a Tanács felszólította a Matáv Rt.-t a módosított költségmodell benyújtására. A Matáv Rt. a jogszabályváltozásból fakadó kötelezettségének eleget téve a módosítást a Tanácshoz benyújtotta.

A jóváhagyási eljárás folyamatában az Eht. egy új instrumentumot vezetett be – „egyeztetés az érdekeltekkel jelentős ügyekben” –, amelyet a törvény a 36. §-ban szabályoz.

Mivel a Matáv Rt. referencia-ajánlat tervezetének jóváhagyására irányuló eljárás az idézett 36. § (1) bekezdés hatálya alá esik, a Tanács 2004. április 21-én az egyeztetési eljárás keretében közzétette határozat-tervezetét, amelyre vonatkozóan a Matáv Rt., a TELE2 Magyarország Kommunikációs és Szolgáltató Egyszemélyes Kft., a PanTel Távközlési és Kommunikációs Rt., illetve az Alternatív Távközlési Szolgáltatók Egyesülete tettek észrevételt.

A Tanács határozatának indokolása szerint „Az egyeztetési eljárás lehetőséget teremt arra, hogy a referenciaajánlat jóváhagyásához kapcsolódó eljárásokban, akinek jogát vagy jogos érdekét a határozat érintheti, a határozat-tervezethez, annak előkészítő anyagaihoz észrevételt téve, új szempontok bemutatásával befolyásolják, és egyben segítsék a Tanács érdemi döntéshozatalát. Az érdekelt szolgáltatók és a Kötelezett e jogosultságának érvényesülése érdekében a Tanács valamennyi határidőben beérkezett észrevételt az Eht. 36. § (3) bekezdésében meghatározott kötelezettségének teljesítése során érdemben megvizsgálta, a döntéshozatal során lehetőség szerint figyelembe vett.

A határozat-tervezetre, a referenciaajánlatra, valamint az Összefoglalóra tett észrevételek közül azokat hagyta figyelmen kívül, melyek

- alapvetően hibásak voltak, olyan hiányosságokat jeleztek a referenciaajánlat egyes részeinél, melyek a referenciaajánlat más szövegrészében szabályozottak, vagy logikai ellentmondást tartalmaztak;
- ellentmondtak a vonatkozó jogszabályok, úgymint az Eht., a Korm. rendelet, az IHM rendelet, a 4/2004. (III. 24.) IHM rendelet, a 18/2003. (XII. 27.) IHM rendelet, a 23/2001. (XII. 22.) MeHVM rendelet és a 30/2001. (XII. 23.) MeHVM rendelet rendelkezéseinek;
- olyan jogosultságot, kötelezettséget, műszaki előírást vagy feltételt igényeltek, melyeket a fentiekben felsorolt jogszabály a jelentős piaci erővel rendelkező, referenciaajánlat készítésére kötelezett szolgáltató számára nem ír elő;
- illetve a referenciaajánlat érdemi elbírálásához a Tanács számára új szempontot, információt nem nyújtottak.”

A Tanács az Eht. 36. § (3) bekezdése szerint értékelve fentieket építette be a figyelembe vett észrevételeket határozatába, míg hagyta figyelmen kívül a többi észrevételt.

A hatóság 2004. június 14-én DH-380-23/2004. számon hozta meg – a www.nhh.hu honlapon nyilvánosan hozzáférhető, jelen elemzéshez is felhasználható – határozatát a Matáv Rt. által benyújtottak vonatkozásában, amelyben a referenciaajánlat meghatározott részeit jóváhagyta, míg a referenciaajánlat azon részeit, amelyek álláspontja szerint nem felelnek meg a jogszabályokban előírt követelményeknek, az Eht. 45. § (1) bekezdés f) pontja alapján megállapította.

A Matáv Rt. 2004. június 14-én jóváhagyott referencia összekapcsolási ajánlatának főbb novumai

Előjáróban elmondható, hogy az ajánlat alapvető jellemzői változatlanok maradtak a korábbi referencia összekapcsolási ajánlathoz képest. A megjelenő változások a jogszabályváltozásokból, illetve a költségszámításban felmerülő, évről évre szükséges adatváltozásokból, például a bázis év változásából következnek.

A hatóság az ajánlat jóváhagyásakor a referenciaajánlat hatálybalépésének időpontját is meghatározta, amely – bár megvalósíthatatlanul rövid határidőt szabott a szolgáltatóknak az ajánlatban foglaltak gyakorlatba történő átültetésére – garanciát kívánt adni arra, hogy az alkalmazás kezdő időpontja tekintetében ne alakuljon ki vita a szolgáltatók között.

A referencia összekapcsolási ajánlatban megjelenő új szolgáltatások

Internet

Az Eht. egyik fontos, a Hkt-hez viszonyítva új eleme, hogy az Internet elterjedését elősegítő különös szabályokat is megfogalmaz. Ilyen szabály, hogy a közvetítőválasztás az Internet hívásvizonylatokra is kiterjed (Eht. 111. § (1) bek.), továbbá, hogy a referencia ajánlatnak tartalmaznia kell percalapú és átalánydíjas Internet híváskezdeményezési szolgáltatásokat is. A Matáv Rt. júniusban jóváhagyott referencia ajánlata a közvetítőválasztást kiterjeszti az Internet hívásokra is és már tartalmazza a fenti szolgáltatásokat.

Ezekkel a szolgáltatásokkal az előfizető egyrészt közvetlenül megválaszthatja az Internet szolgáltatóját, másrészt a Matáv Rt. telefon szolgáltatásának előfizetői nem csak a Matáv

Rt.-hez, hanem más szolgáltatókhoz kapcsolódó Internet szolgáltatókat is választhatnak. Az Internet szolgáltatók pedig bármely szolgáltatóhoz kapcsolódva elérhetik az előfizetőket.

Közvetítőválasztás a helyi hívásokra

Az Eht. 111.§-a a közvetítőválasztás körét a korábbiakhoz képest kiterjesztette az összes hívásviszonylatra, így a fent említett Internet hívásokon kívül a helyi hívásokra is. (Eht. 111.§: „...köteles az előfizetője számára ...lehetővé tenni a közvetítőválasztást...a helyhez kötött telefonhálózat valamennyi hívásviszonylatában, beleértve az Internet hívásviszonylatot is.”) Ez azt jelenti, hogy a referencia ajánlat hatályba lépésével és a hálózati szerződések módosításával az előfizetők a helyi irányba is választhatnak a Matáv Rt.-től eltérő szolgáltatót.

Költségszámítás

A költségszámítás szabályozásában bekövetkezett változások

A 2003. decemberében kiadott, Az elektronikus hírközlési szolgáltatások költségszámításra vonatkozó szabályokról szóló 18/2003. (XII. 27.) IHM rendelet módosította a korábbi, azonos rendeletet. A LRIC módszertan leírása, melynek a referencia összekapcsolási ajánlat esetében jelentősége van, lényegesen nem változott, viszont a rendelet kiegészült a helyi hurok átengedési referencia ajánlat költségszámítása esetén 2004. január 1-jétől alkalmazandó, teljesen felosztott költséglelési módszertan leírásával.

Lényegesen változott a rendeletben annak a módszertana, hogy a költségszámítási modellből meghatározott átlagdíjból milyen módon számíthatók ki a csúcsidejű és kedvezményes díjak. Ennek a módszerét korábban a szolgáltatók saját maguk határozták meg, a módosított rendelet azonban már teljes részletességgel előírja a módszertant és az alkalmazandó képletet. Ez azt jelenti, hogy a napszaki díjak (csúcsidejű és kedvezményes) eltérése, vagyis különbsége a múltbeli adatok és az előírt képlet alapján egyértelműen meghatározhatók.

A fenti IHM rendelet tovább módosult márciusban, a referencia ajánlat megismételt benyújtását követően, a 4/2004. (III. 24.) IHM rendelet megjelenésével. A rendelet módosította a költségszámításról szóló rendeletben előírt és az egyes szolgáltatók által a költségszámítás során alkalmazható tőke-költség-szorító értékét. A tőkeköltség-szorító értéke 15 %-ról 16,5%-ra módosult.

A módosítást a hazai gazdaságban 2003. végén, 2004. elején bekövetkezett kedvezőtlen gazdasági, pénzügyi folyamatok indukálták. A pénzügyi piacon ugyanis ebben az időszakban megnőtt a kockázatmentes kamatláb és a részvénypiaci kockázati prémium értéke, e két tényező pedig meghatározó paramétere a súlyozott átlagos tőkeköltségnek (WACC) vagy más néven a tőkeköltség szorzónak. Tekintettel arra, hogy a költségszámítások során alkalmazható tőkeköltséget a miniszter rendeletben állapítja meg, a tőkeköltség szorzó értékének az előbb említett okok miatti növekedésével a miniszteri rendeletet módosítása is szükségessé vált.

A kiegészítő szolgáltatások díjazása

Az Eht. felhatalmazása alapján született, A referenciaajánlatokról, hálózati szerződések-ről, valamint az ezekkel kapcsolatos eljárások részletes szabályairól szóló 277/2003. (XII.24.) Kormány rendelet VI. Fejezetében taglalja a referencia-ajánlat kiegészítő szolgáltatásainak díjmegállapítási alapelveit. A hivatkozott rendelet 30. § határozza meg, hogy elsősorban melyek tekinthetők a hálózati alapszolgáltatások nyújtásához nélkülözhetetlen, ún. kiegészítő szolgáltatásoknak. A kiegészítő szolgáltatások eszerint különösen: helymegosztási, közvetítőválasztási szolgáltatások, csatlakozónyaláb szolgáltatás, közös eszközhasználat, műszaki vizsgálatok, átadás-átvételi vizsgálatok. A jogszabály alapján a kiegészítő szolgáltatások díja ésszerű, ellenőrizhető, és indokolt díj lehet.

A hivatkozott jogszabály nem engedi meg a közvetett költségek megtérülését biztosító felár felszámítását. Ez közgazdaságilag azt jelenti, hogy egy vállalat, amelynek természetesen vannak közvetlen, azaz egy-egy szolgáltatás, termék előállításához kapcsol-

ható költségei, és amelyek ugyancsak természetesen vannak a szolgáltatásokhoz közvetlenül nem kapcsolható, ún. közvetett vagy általános költségei, ez utóbbiakat bizonyos szolgáltatások költségeinek számítása során nem számolhatja el. Ezzel a szabályozó bizonyos – a versenytársak által igénybe vett – szolgáltatások esetében a költségeket mesterségesen lecsökkenti, ugyanakkor mivel egy vállalkozásnak rövid távon minden költségét térítenie kell, más szolgáltatások költségét megnöveli.

A Matáv Rt. álláspontja szerint a felár felszámításának tiltása az Eht. 188. § 55. pontjában megfogalmazott LRIC (Hosszú távú, előremutató különbözeti költségek költségszámítási módszere) definícióval ellentétes, ugyanis e meghatározás a felár figyelembevételének szükségességét egyértelműen leírja:

„55. Hosszú távú, előremutató különbözeti költségek költségszámítási módszere (LRIC): az a költségszámítási módszer, amely a szolgáltatók számviteli nyilvántartásaiban szereplő tényadatokat és a szolgáltató meglévő elektronikus hírközlési struktúráját használja fel kiindulási pontként, a tárgyi eszközökre, immateriális javakra és működési költségekre, illetve ráfordításokra vonatkozó tényleges adatokat a működésben hosszú távon feltételezett változások és hatékonysági tényezők figyelembevételével átértékeli, majd ezek mennyiségétől függő részét a közvetett költségek megtérülését biztosító felár figyelembevételével költség-meghatározó tényező és költségmennyiség függvények segítségével tevékenységekre és termékekre allokálja.”

Bár a referencia összekapcsolási ajánlattal a bevezetőben említett célok megvalósulni látszanak, a Matáv Rt. többek között a felár felszámításban a Tanácshoz képest elfoglalt ellenkező álláspontja, és a korábban említett megvalósíthatatlan hatálybalépési időpont miatt a hatóság DH-380-23/2004. számú, referencia összekapcsolási ajánlat tárgyában született határozatát keresettel támadta meg a Fővárosi Bíróságnál. A peres eljárás jelenleg folyamatban van.